

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Nro. 24.

**A FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL,**

*Költ Bétsben Pénteken Septembernek 20-ik napján,
1799-ik esztendőben.*

B é t s.

Külömb - külömb hadi tudósításokat hirdette-
tett-ki a' fő Hadi-Caucellaria rész szerént *Extra-
blattban*, rész szerént az *Üdvari Ujjságban* — rész
szerént *Károly Fő Hertzegtől*, rész szerént *Olofz*
országból a' *Tortónai és Perugiai Capitulatziók*-
ról: —

A' Fő Hertzegtől jött Tudósítások, ezek:

Sept. 10-dikénn Tubingából: — „

*„Gr. Sztáray F. M. Lieutenánt, minekután-
na ő, a' közelébbi hiradás lzerént egy sereggel
Philipsburg felé el-küldetett volna, ő ezen sereg-*

A a

nek nagyobb részét az *Enz'* vizének jobb partján *Enzwahingen'* környékeire vezérelte, és onét *Schwartzenberg* Herceget egy könnyű fegyveres tsoporttal, előre küldötte. —

„Az ellenség feles erővel ismét elő nyomult volt Sept. 7-dikénn *Kirchhausentől Heilbronn* felé: ez arra adott F. M. Lieutenánt Gr. *Sztáray*-nak alkalmatosságot, hogy a' maga részéről ő is nagyobb erőt küldjön H. *Schwartzenberg*nek segítségére; mely után az ellenség, 8-dikban, minden pontokonk lielve visszavonta magát. —

„Minthogy azonban *Philipsburg* vára a' megfzálás alóll még fel nem oldoztatott volt, ez arra *Bedilitz* központi leltizségét, hogy a' *Donaufschingen* mellett feküdt seregének nagyobb részével, maga útnak induljon, oly tzállal, hogy a' F. M. Lieutenant Gr. *Sztáray'* seregével magát öfzfe foglalja; Gr. *Nauendorf* F. M. Lieutenántot azönközben egy sereggel *Donaufschingen* és *Waldtshut* mellett hagyta, oly tzállal, hogy *Kehl*, *Breysach*, és *Basel* környékeinn, a' *Rénus* vidékeit szemmel tarttssa.

Sept. 13-dikáun, *Vahingenből*: — „

„Minekutánna Gen. Májor H. *Schwartzenberg*, a' *Sinzheim* és *Hofen* nevü két jó polztokat az ellenségtől el-foglalta volna, 's-a' Frantziák a' mi sebefs elő-nyomulásunkból a' dolgot tsatázásra vélték kerülni; ehez-képpeest 12-dikben *Philipsburg*nak mind ágyuztatásától, mind pedig megfzállva való tartatásától, megfzüntenek, seregeiknek nagy részével a' *Rénus* vizénn keresztől mentek, és még tsak *Manheimot* 's-ennek vidékeit tartják e'tajonn el-foglalva. —

„A' 130 oráig megfzünés nélkül folyt ágyuztatás által, nagy károkat okozott az ellenség a'

Philipsburgi házakban: de a' Gen. Lieutenánt Rénusi-Gróf *Salm'* el-tökeltt bátorfágát, tsak ugyan meg nem lankaszthatta, a' ki ezen nagy ágyu-tüz mellett is, minden posztjait ditséretesen meg-oltalmazta.“

Ezen tudósításai közzül mind kettőben tsak annyit emlékezik a' Fő Hertzeg Helvétziáról, hogy az ellenség ott egy idő óta egészízen tsendességben maradott, és a' leregeknek az utóbbi alkalmatossággal irt fekvéseikenn, az óta semmi változás nem tétetett.

Az Olofz országai hadi történetekről ezek adattak-ki:

A' Tortonai Capitulatzióról: — „

„Ezen várnak drágába és hoszszas fárodságba kerülő ostromlása, arra indította *Melas* Generálíft, hogy Májor *Lopeznek* is jelenlétében egy Commissiót rendeljen-ki annak annyira a'-menyire lehető meg-határozása végett, hogy ez a' terhes, és magától a' természettől akadályoztatató ostromlás' munkája, mintegy mennyi idő alatt végeztetődhetne el? A' Commissió négy hetet itélt még szükségesnek lenni reá. — „Mint-hogy pedig a' *Tortonai* Frantzia Komendáns, mác még a' mi *Novi* mellett való gyözedelmünk után történt fel-kérettetés-kór, olyan ki nyilatkoztatást tett volt, hogy ő a' mi ostrom vezérünkkel *Gr. Alcaini* Generálíffal kéz lészzen olyan egyezéfre lépni, hogy ő 4 hetek mulva, ha a' Frantzia fereg az alatt a' várat a' meg-ízállás alóll fel nem oldozándja, azt nekünk által adja; erre-való-nézt, meg-gondolatván részünkről az, hogy az ostromlásnak munkája még ugy is 4 heteket kívánt volna, és e' mellett az embereknek és a' várnak meg-kiméllése, 's ágyuzó készületeinknek meg-tartásais, nekünk mely véghe:

tetlen hasznót fognának hajthatni, meghatározták a' miéink, hogy Gróf *Alcaini* az ellenséges Generálisokkal botsátkozzék alkuba, és a' töllök kivántatott időt, a' mennyiben lehet igyekezze rövidebbé tétetni. Ezt az álkudozást Aug. 22-dikénn kezdték el a' Generálisok, és még azon naponn meg is készült az itt következő — „

„*Capitulatzió*, Cs. K. Gen. Gr. *Alcaini*, és „Frantzia Brigada-vezér Gen. *Gasi* között, „*Tortona* vára iránt:

„1) Art. Aug. 20-dikának estvéli 6 orájától számlálva 20 napok alatt fegyver-nyugvás legyen, és addig minden ellenségeskedés, ostromi munkák, *Csepia* tánczok, *Ucsversityé* Liberty *Clujnkák* szönyyenek meg ezen várnál. — *Felclet*: Helybe hagyatik. —

„2) Art. A' Cs. Királyi seregek ne közelítsenek jobban az erőflég' alá; az ő szélső posztjaik maradjanak az ártilleriának mostani helyeinn, és a' hól a' vár' körülkerítettésének idejénn állottanak; a' vár béli fegyveres sereggel semmi fogás alatt semmi közösülést ne folytassanak, a' mely hasonló-képpen azon helyekenn marad, a' hol a' körülkerítettéskör állott. — *Fel.* Helybe hagyatik, ezzel a' hozzáadással, hogy, a' Cs. K. seregek azokonn a' helyekenn fognak megmaradni, a' hol az ostromi foglalatosfágnak utóbbi napjaiban vóltak. —

„3) Art. A' vár mellett álló ártillériát, ezen fegyvernyugvás' idejének el teléséig ne vigyék-el onnét a' Császáriak. — *Fel.* Ez az ártilléria, tökéletesen a' Cs. Királyi tábor' Komandérozójának dispositziójától fog fel-függesztetve maradni. —

„4) Art. Mind az ostromot mind pedig a' vár-bélieket komandérozó Generálisok, parolájokra kötelezik egymásnak magokat, hogy a'

fegyvernyugvásnak ideje alatt egyik részről is, sem a' meg támadásra sem az oltalmazásra, még a' leg titkosabb helyekenn is, leg kisebb kézü-
letek sem tétettetnek, a' melyek a' fegyvernyug-
vásnak ellenére volnának. — *Fel.* Helybe-hagya-
tik —

„5) Art. Mindazonáltal akkór, a'-mikór a'
Frantzia tábor egy nagyobb ágyu-lövésnyi tá-
volságra közelitendene a' várhoz, maga magában
meg-szünik ez a' fegyvernyugvás, ugy mindazon-
által, ha erről az egyik Fél, formalizerént tudós-
sitja a' másikat — *Fel.* A' vár csak akkor tar-
tathatik fel-oloztatottnak, és a' fegyvernyúgvás
el-enyészettnek lenni, a' midőn az őrző sereg
szabab(és) kökéll(és) közlősi vérséjükhöz Gábor-
ral. —

„7) Art. Ha a' fegyvernyugvasnak el-teléséig,
a' Frantzia tábor ezt a' várat meg nem szaba-
ditja: kötelezi magát annak vezére, hogy ő azt ak-
kór, Gr. *Alcaini* Generálnak által adja a' követ-
kező fel-tételek alatt: — ”

„7) Art. Az őrző sereg Sept. 11-dikénn 1799-ben
reggeli 7 orakor, muzsika-szó mellett, lobogó
zászlókkal, a' várból ki maschérozván; a' leg rö-
videbb útonn a' Frantzia táborhoz, és onnét
Frantzia ország felé folytatja útját; a' tisztek,
bagáziájikkon kívül, lovaikat is meg-tartják. —
Fel. Az őrző sereg, fégyveresen, bagáziával,
muzsika-szóval, lobogó zászlókkal, es minden
hadi paradéval mascherozik ki a' városból: ha-
nem, fegyvereit az után a' *Négy Bernardin* nevű
piatzonn le teszi; az után Frantzia ország felé
a' leg rövidebb útonn el-indittatik; és arra kö-
telezi magát, hogy 4 hónapok alatt sem a' Csás-
zár sem pedig az ő Felsége szövetségesseli ellen,
nem szolgál. A' tisztek meg-tartják kardjaikat,
egyéb fegyvereiket, és rangjokhoz illendő számu
lovaikat.

„8) A' gazdasági és egyéb Adminisztráció

hoz tartozó tisztek is, ezen jókkal elhessenek.

— *Fel.* Helybe-hagyatik,

„9) Art. A' Piemonti seregek és személyek is, a' Frantziákhoz egyenlően traktáltassanak.

— *Fel.* Helybe-hagyatik, a' katona személyekre nézve. —

„10) Art. Elégséges szekerek rendeltessenek az örző sereghez, az ő bágázsiajinak, Invalidusainak és tsonká bennáinak, valamint szintén elvitethetői betegjeinek elvitetésekre is. — *Fel.* Helybe-hagyatik. —

„11) Art. A' most el-nem vitethető betegek, Frantzia orvosok által gyógyittassanak, és meggyógyulások után, szükséges szekerek és késérorok adattassanak melléjük a' Frantzia országba való elútozásra. — *Fel.* Helybe-hagyatik. —

„12) Art. Az örző-sereg mellé elégséges késérorok rendeltessenek. — *Fel.* Helybe-hagyatik. —

„13) Art. A' tiszteknek, az ő vagy *Tortoná*-ba vagy más *Olofsz* városokba le-tett javaik, vizszá adattassanak. — *Fel.* Helybe-hagyatik.

„14) Azok a' *Tortonai* lakosok, a' kik tá-lám vélekedéseikért és politikai principiumjaikért árestáltattak volna, azon naptól fogva, midőn ez a' Capitulatzió bé-töltetődésre jut, szabadon botsattassanak, és soha semmi katona vagy civilis itelő-szék' eleibe ne állittassanak, és ne bán-tassanak. — *Fel.* Ez az Artikulus nem tartozik a' katonai hatalom' alá.

„15) Art. Mihelyest ez a' Capitulatzió megerőffittetik, meg-engedtetik az örző seregnek, hogy egy tisztet, illendő kesérorokkal, a' Frantzia fő ha-di szállásra, azonnal el-küldhessen. — *Fel.* Ez nem engedetik-meg.

„*Toldalék Artikulus.* — Az örző seregnek a' várból való ki-takarodása előtt két napokkal, nem fogja a' Frantzia Komendáns tellyességgel akadályoztatni, azt, hogy egy *Commissarius*, egy *Indzsínér* és egy *Pattantjus* tiszttel együtt, az

ágyuknak, munitzióknak, hadi és eleségi provisióknak, depositumoknak, archivumoknak, egy szóval mind azoknak, a' mik a' Frantzia országlószék' tulajdonai, laistromba való vételekre, a' várba bé mehessen. — „A' jelen való Capituláztio' bé-töltetődése iránt való bátorságnak okáért, egy tiszte fog a' Frantzia Komendáns, kezesül adni. — „

„Tortonában, Aug. 22-dikénn, 1799.

„Gr. *Alcaini* Gen. Májor. *Gast*, Brigada-vezér.

A' Perugiai Capitulatzióról: — „

„Erről előre szükség botsátani ezt a' megjegyzéft, hogy: mikor a' a' folyó esztendőben az *Olofz* országi Insurgensek között *Toskánában* is az *Arezzói* nép, az ellenségnek el-üzése végett fegyvert fogott volna, a' dolognak jobb folyamata és az excessusoknak akadályoztatása végett, az *Olofz* országi Gen. Comandó jónak találta ehéz az *Arezzói* nép.mafsához, 50 katonákkal együtt egy Cs. Királyi tiszte rendelni; a' mely végre az *Amende'* könnyü szerü Batalionnya béli *Schneider* nevü Zászló tartó nevezte-tti. Ügyes és alkalmas magaviseletéért az után, mind maga Generálissának nevezte az említett nép-massa ezen Zászló tartót, ki is ezen nevezett alatt folytatta az-olta egyéb hadi foglatosságok között, a' *Romai* földönn *Perugia'* várának meg-szállását is: melyet előre megjegyezni azért tartott szükségesnek a' hadi Cancellaria, hogy az ő alább elő forduló Generálisi nevezte, ne szolgáltasson semmi hibás vélekedésekre alkalmatosságot. — “

„*Capituláztio*, *Perugia* várában, a' Frantzia, egy és meg-öszolhatatlan Republikának 7-dik esztendejében, *Fructidor'* 12. (Aug. 29.) dikénn: — „

„*Sagot*, Perugiai Komendáns. Vezér, a' vár alatt fekvő Császári sereg' Komendánsának *Schneider* Generálisnak, a' következő fel-tételek alatt ajánlja, a' Hadi-Tanáts' végzéséből, ezen várnak által-adását: —

„1) Art. A' Perugia vára-béli örző-sereg a' szabadságnak 7 dik elztendejében *Fructidor*' 14-dikénn reggeli 9 orakor, fegyverivel, bagázsiájával, hadi parádéval, muzlika-szóval, égő kanozokkal, egy 3-madfél fontos ágyuval, és 6 töl-tésekkel, maschérozik-ki a' várból, a' leg rövidebb útonn Frantzia országba vitettetik, és fegyvereit az első Frantzia szélső posztnál le telzi. — *Felelet*. Helybe-hagyatik egyéb aránt, hanem, fegyvereit reggeli 8 orakor a' *Marsiai* glalzinn le-téven, vízliza tseréltetéséig mint hadi fogoly úgy leltzen othonn, oly parolával, hogy azon idő alatt sem a' Császár, sem szövetségesei ellen nem fog szolgálni; Frantzia ország felé haladék nélkül el vitettetik; a' tisztek kardjaikat, és a' köz-emberek tarilznyaikat, meg tartják. —

„2) Art. A' tisztek, a' katonák, és Frantzia szolgálatban lévő hivatal-béli személyek, meg-tartják tulajdon szekereiket, lovaikat, és vagyonyaikat; a' katona- és egyéb tizt-viselők, kiknek ház-népeik és feleségeik vélek vagynak, ezeket tulajdon szekereikenn vitethetik-el; a' vár Komendánsa meg-tartja papiroffait és egyéb katonai levelezéseit, melyeknek egyike is meg nem vizsgálatik. — *Fel*: A' tiszteknek rangjokhoz képeft meg-hagyattatnak lovaik. A' házas tiztek meg tartják szekereiket, és a' magok javaikat is; útjokban a' szükséges portziók is ki adatnak lovaiknak. A' Komendáns meg-tartja papiroffait, a' melyek nem vizsgáltnak meg.

„3) Art. Minthogy ez az örző-sereg, külömb féle hátrá-hagyattakból áll, következőképpen ennél több féle igazi és rendes katona személyekhez

tartozó alfszony-embereknek és gyermekeknek kell találtatni, a' milyen katona-személyek közül némelyek a' várakban, mások pedig a' táboroknál vagynak, erre nézve az ilyen Frantzia ház-népeknek, lovaik és szekereik, ha kiknek vagynak hagyatassanak-meg, és ezeknek állapotjuk, akár légyen az ő férjek jelen akár nem, vagy ha özvegyek is, az őrző seregével egy légyen, vagyonnyaikat tarthassák-meg, és az útonn adattassék nékik is eledel. A' kiknek nem lenne szekerek, az útra adjanak nékik. — *Fel.* Az alfszony személyek' állapotja minden tekintethen egy leszen az őrző seregével; nékik különösen magános szekerek nem engedtetnek, ki-vévén azokat kik a' 2. d. cikk. cikkulus. al. B. cikk. foglaltatva vagynak, kiknek izámokra mind izükséges szekerek, mint eleségek, adattatik. —

„4) Art. Valamint a' tisztek' ugy a' tábor külömb-külobm depositumjainak el-vitettetésekre szekerek adattatnak. — *Fel.* A' jelen-lévő tisztek' vagyonnyainak el-vitelekre rendeltetnek, hanem a' tábor depositumjainak nem rendeltetnek szekerek; minthogy ezeket a' várba mingyár ezen Capitulátziónak még-készülése után megjelenendő Császári tisztek vagy Commissáriusnak, tartozik az őrző sereg számba adni.

„5) Art. Az el vitethető betegeknek szekerek rendeltetnek; a' hátratmaradók a' Császári Komendérózónak egyeneslégére bizattatnak, és meggyógyulások után ezeknek is Frantzia országba való vitettetésekre, minden eszköz és batorság ki-szolgáltattatik. — *Fel.* Helybe-hagyatik, és ez a' dolog a' Császári tábor-gondolkodása módjának egyeneslégére bizattatik.

„6) Art. A' Cisalpinus, Romai, és Lengyel seregek, minden tekintetben, mint a' Frantziák ugy tartassanak, és traktáltassanak; a' Romai Fő- és Al-tisztek' s köz-emberek, ha nékik tettetik szabadon hazájokba bocsátatassanak,

és mindennek ö közzülök, a' ki passust kívánand, adjanak nékiek. — *Fel.* Helybe-hagyatik, ki-vén az olyan helyekre vizsza-menni kívánkozókat, a' hól még Frantziák vagynak.

„7) Art. A' *Romai* Republikának külömbkülömb vidékeiről vagy más Olofz helyekről ide *Perugiába*, akár fegyverrel akár a' nélkül szaladott személyek, hazájokba szabadon vizsza bortsáttassanak, és a' Frantzia seregeknek ide való jövedelek-ólta, akár mely politikai principumokat nyilatkoztattanak is ki, azokért meg ne tamadtassanak. — *Fel.* Ezeknek a' személyeknek a' 6-ik Art. szerént a' haza-menetelre szükséges passusok adattatnak, és ha othonn tsendesen viselik magokat, semmi módon nem bántatattanak; ez alá az Artikulus alá értetnek a' *Perugiai* lakosok is. Central University Library Cluj

„8) Art. Az örző-sereg, *Austriai* késérő tsoport által vitetteffék-el Frantzia ország felé, és ez a' tsoport is egy *Austriai* tiszttől vezérelteffék, 's-az útbann minden erőszak és meg-támadtatás ellen védelmeztteffék, és ha lehet mind végig ugyan azon-egy tisztt maradjon véle. — *Fel.* Helybe-hagyatik *Florenziáig*, a' hol az a' tisztt, a' ki *Perugiából* véle fog menni, más tisztt által tseréltetik fel. —

„9) Art. Ha valami kétségeffég adná ezen Capitulatziónak végre-hajtatásában magát elő, ez, az egyeneffég' régulája szerént az örző-seregnek kedvezölög határoztaffék-meg. — *Fel.* Helybe-hagyatik. —

10) Art. Ezen Capitulatzióért az *Austria* Országló-szék áll kezefféget. — *Fel.* Helybe-hagyatik. — „

„*Toldalek Artikulus.* — A' Frantzia Adminisztrációhoz tartozó tisztek, rangjokhoz képpelt a' Frantzia tisztekkel egy formálog traktáltassanak. — *Fel.* Helybe-hagyatik. —

„*Sagot*, Fél Brigada Fő. „*Schneider*, Generál.

Spanyol Ország.

A' *Marocói* Császári birodalomban a' múlt Május' közepe' tájjánn igen kemény ragadó nya-
vaja uralkodott, mely nem foká valóságos *pestis*-
nek lenni esmertetett, és oly sebességgel el-ter-
jedett, hogy az idegen Consulok *Tangert*, az ő
lakó-helyeket, a' Császár' engedelmével mind
oda hagyták, és egy szigetre futottak ál-
tal. Mi némü kegyetlenséget vitt légyen ezen
Császári birodalomban véghez ez a' *pestis*, meg
lehet tsak abból is eléggé itélni, hogy a' nagyobb
városok, mint *Fez*, *Mequinez*, és *Sale*, mint egész-
szen ki-holtak ugy tartathatnak, a' fő városban
tsak annyi ember maradott életben, hogy utol-
jára a' holtaknak a' föld-alá való el-dugasára
sem lévén elég emberek, a' holt-tektemetetlen ma-
radtak a' házakban és utzákon. Azon főbb
emberek közzé, a' kik el nem futottak, és azért
a' mirigynek áldozatjaikká lettek, számlálják a'
Császár' *Sidi-Mahomet-Ben-Ottoman* nevü fő Mi-
nisterjét is.

„Ezen *pestises* környülállások között Jul.
21-dikénn evezett bé egy 21 *Linea* hajókból és
fok apróbb hajókból álló *Anglus* hajós-sereg
*Tetuan*hoz. — Erre az okra nézve már most
mind azok a' hajók, a' melyek a' *Mediterra-
neum* tengerenn járván, valamely *Spanyol* kikö-
tő-helybe bé evezni, vagy valamely *Spanyol*
parthoz közelíteni akarnak, előbb hiteknek le-
tétele által tartoznak vallást tenni a' felől, hogy
valamely *Anglus* hajóval valami közösülések nem
volt e', vagy attól meg nem visitérozattak e'?
a' mely ha meg-történt, formális *contumatziának*
tartoznak magokat alája adni.

Batava Respublika.

Az ezen Országló széknél lévő Frantzia Követ *Hágában*, mihelyest az Anglus seregeknek a' Hollándiai partokra való ki szállásokat még-értette volna, ilyen Jelentést adott által haladék nélkül a' külső dolgokra ügyelő Batavus Ministernek: — „

A' midőn két egyesült Hatalmasságok törekednek a' Bataviai Respublika' földjét el-foglalni, 's-az ő tengeri erejét és kereskedését semmivé tenni — a' midőn azok az ő eddig való állortzajokat le-vezzik, és a' Bataviai népet meghivják, hogy törvényes Fejedelme alá térjen vizsgálza ~~BCA' Gajda' Czarátulós, ezien Libató' Ország~~ zéffeket ki-mutatni mérészelik — az én Országló-székem akkor választja ki ezen criticus szempillantatot, hogy általam ezen Bataviai Directoriumnak, a' néki nyilvánóságoson tett ígéreteket meg-ujjittaffa, a' felől, hogy a' Frantzia Directorium mindent elő fog venni a' végre, hogy a' *Bataviai Respublikának* az ő ellenségei ellen győzedelmet szerezzen, és az ő függetlenségét meg-crüffitse. A' melyhez én (igy szoll a' Frantzia Követ) hozzá tehetem, Hazafi Minister! még azt is, hogy az én Országló-székem igen távól vagyom attól, hogy a' Batava Respublikát csak a' maga tulajdon erejére hagyja, és attól a' Frantzia seregeket vizsgálja hívja, hanem inkább éppen most küld ujj Batalionokat, hogy az Alku fzerént, meg-kivántató tábort, ezen Respublika' földjénn telyes számra állittsa.“

Gondolják, hogy a' Frantzia Követnek ezen biztató Jelentése indította-fel a' Batavusok fő vezérét *Doendels Generálif* annak a' plánumnak követésére, a' melyenn el indúltak lenni láttatik, 's a' mely plánum *Brune Generálif*től adat-

tatott néki az eszire, u. m: hogy a' *Belga* seregekkel vonnya vilzsa magát *Eszaki Hollandiá*-ból a' tartomány' belső része, és ott erejét öfzfze-gyüjtven, akkor támadja-meg az *Anglus* tá-bort.

A' napok' rendje szerént így folyt egymás-után, Aug. 27 dikétől fogva, a' *Hollandiai* ten-ger-partoknál a' dolog: A' valóságos meg támod-tatása ezen partoknak az *Anglusoktól*, Aug. 27 di-kénn kezdődött. Már 26-dikban estve el kezdettek ugyan egy *Kykduinen* nevű falura ágyuzni: hanem egy valami 10 ezer emberekből álló fegyveres *Anglus* sereg, 27-dikben reggeli 4 orakor szállott-ki a' *Heldert* (a' *tsutsonn* északi *Hollandiá*nak), a' hol igen véres tsata ment véghez, a' melyben szenvedett vesztését mind két Félnek, a' mult postánn említettük. —

Látván *Gen. Daendels* 28-dikban, hogy a' nevezett *Hollandiai* tsutsonn álló 3 ezer *Hollán-dus* katonák az *Anglusok'* nagy erejének ellent nem állhatnának, a' *battériákban* lévő ágyukat rész szerént a' tengerbe hányatta, rész szerént bé-szegeztette, és a' *Heldert* oda hagyta: melyet az *Anglusok*, kiknek mind több több erejek ér-kezett az alatt, a' *Hollandusoktól* el-hagyatott helyeket el foglalták.

Midőn látta a' *Texeli* kikötő-helyben lévő *Hol-landus* hajós sereg, hogy a' *Helder* az ellenség' kezére jutván, nem soká már majd a' *Texel* és *Helder* között lévő szoros tsatornánn is el-vágod-nék a' hajóknak útjok, a' kikötő-helyből hala-dék nélkül a' *Zuder-Zeere* bejebb vette magát, és a' szorosba néhány hajókat süjjesztett-le maga után, hogy az *Anglus* hajóknak sebess bé-evezé-se, azok által akadályoztassék. —

Aug. 29-kikénn *Amsterdamba* tette által Gen. *Daendels* a' maga hadi-ízállását *Alkmaarbol*. —

Aug. 30-dikánn másod ízben is meg-hívván az Anglusok a' *Hollandiai* hajós sereget a' maga fel-adására: a' *Hollandus* Matrozok ugy jelentették ki magokat, hogy ök segedelem és erő nélkül lévén, nem tsatázhatnak. Az ő Admirál-jok *Story* az után, a' Matrozoknak ezen ki-nyilatkoztatásokhoz képpeft felelt, *Mitchel*nek az Anglusok Admiráljának. Feleletjének ide ment-ki lummáson az értelme: — Ő, a' mi ötet illeti, a' sokkal nagyobb erő ellen is utolsó tsep-véréig védelmezné magát; hanem az *Orániai* párt, a' képpen tseleklízik, mint azt attól vérti lehetett. — Azok, a' kik árulók, nem akának tsatázni, né-ki tehát, a' hajókonn lévő még más kevés jó hazafiakkal együtt, nintsen egyéb hátra, hanem, hogy azt a' hajós sereget által adja, melyet tovább nem kommandérozhat. Viseljenek gondot ezen ízempillantattól fogva ő rolla, és bátórságban való maradhatásáról, mint hadi-fogotyról, &c.

A' magát fel-adott *Hollandus* hajós sereg, két tsoportokban volt két helyeenn. Az Admirál *Story* vezérlése alatt, 8 *Linea* hajók és 4 *Fregátok*, a' másik tsoportban pedig, 3 *Linea* hajók és 6 *Fregátok*, a' két tsoportban mind együtt, 29 kissebb nagyobb hadi hajók voltak.

Nagy Britannia.

A' két nevezetesebb környülállások a' 30-dik Aug. indúlt *Londoni* levelek ízerént ezen időben, ezek voltak ottan: — Egyik, az az öröm, hogy az Anglus Minister, a' Nemzeti nagy erőnek segedelme által, munkába vehette azt a' nagy plánumot, hogy *Frantzia* országra *Hollandiánn* keresztül, és így mintegy íthonnúl ütven, ez

által vissza fizette legyen elegendő mértékben azt a' me'llerkedése. Frantzia országnak, a' mely szerint ez Angliát, India által, Egyiptomonn keresztül, valami 4000 mértföld távolságnyira, még eddig minden háfzon nélkül háborgatta. — A' másik nagy és az Anglusokat egészfzen ki elégittő öröm a' volt, hogy a' Hoilándiába meg esett ki szállásnak hírével épen egyfzersmind érkezett Londonba Napkeleti Indiából is a' hir, hogy *Tippo* Fejedelem másod izben is meg-verettetett legyen, maga meg ölettetett, két fiai fogságra estek, és a' győzedelmes Anglus fereg' kezére temérdek kints jutott.

BCU Cluj / *Előzetes Levelek.* Central University Library Cluj

Harlemből Sept. 3-dikánn: — „

„A' Frantzia fő vezér Gen. *Brune*, tegnap éjjel fok Generálifokkal együtt, *Alkmaar* városába érkezett. A' Batavus tábor' fekvése még mind az, a' hova a' *Helderről* vissza vonta volt magát, t. i. a' közepe pontja *Alkmaarnál* fekszik, a' honét egyik szárnya *Egmond* felé, a' másik pedig *Schermerhorn* és *Averhorn* felé, terjeszkedik-ki.

Hagából, Sept. 3-dikánn: — „Itt a' Directorium, így irt tegnap a' Törvényhozó Tanáts. hoz: — „

„Hazafi Directorok! A' Fő vezér Generál *Brune*, a' fő hadi szállásról azt írja hozzánk, hogy *Leydánn* való keresztül menetelekör egy levelet érkezett hozzá *Daendels* Generálisától, a' ki azt írja, hogy a' *Batavus* tábor' hadi szállásánn egy Anglus Generál vagyon Adjutánssával együtt, a' ki a' Gen. *Abercrombie* izenetével pallust kér magának arra, hogy *Hégába* a' Directoriumhoz mehessen. A' Fő vezér *Brune*, maga el-sietett tegnap estvére *Alkmaar* felé, hogy meg-érthesse

mi legyen az Anglus General által hozatott ize-
net. “

Tudósítás.

Magyar Országból: — „

Méltóztatott ő Felsége kegyelmessen meg-en-
gedni, hogy *Keszthely* városában a' múlt esz-
tendőben kiváltképen a' M. Gróf Tólnay *Festets*
György Ur' költségein fel-állott Nemzeti Fő
Oskola mellett a' következő Novembéri kezdeté-
vel nem tsak rajzoló közönséges Oskola, hanem
a' nevezett M. Gróf Ur' helyben lévő Gazda-
ságbéli hafznos Oskolájára nézvé egy oly Tani-
tó- is fel állittasson, a' ki a' Tanítói hivatalra
menendő Ifjjakat, az ezen hivatalra illető tu-
dományokban oktassa, és ezen Ifjak a' gaz-
daságbéli tárgyakat is tanulják, 's ha szorgal-
matosságoknak bizonyosságát adandják a' Pétsi Ké-
rületbeli Cauditatusok' számára kegyelmessen ki-
szabott 200 fl. segítségben is részefüljenek. Ezen
kegyelmes Rendelés a' végre adattatik az Érde-
mes Publicumnak tudtára, hogy az olly Atyák,
kik gyermekeiket a' *Keszthelyi* Királyi Gymnasti-
umban, és Nemzeti Fő Oskolában kívánják ok-
tattatni, tudhassák, hogy ott a' majd nem el-
múlhatatlanul minden emberre nézvé szükséges
rajzolás' mesterfégét ingyen, a' Musikának pedig
minden részeit tsekély hónapi fizetésére megle-
het tanulni. Végre azoknak, kik a' Nemzeti Os-
koláknál Tanítói hivatalt kívánnak viselni, érté-
sére adattatik, hogy ha itt' magokat erre a'
hivatalra el készítik, és a' mellett az említett gaz-
daságbéli oskolában a' szükséges tudományokat
egy egész, avagy fél esztendő alatt (a' mint ki-
nek tetszeni fog) meg-tanulják, minél előbb, és
mások előtt hivatalba léphetnek,

P. B.